

EUROPAKO ETA ALDIRIETAKO TOPONIMIA HISTORIKOA

Xabier Kintana

Gorago aipaturiko premiei erantzuteko, batzordeak beste zerrenda bat ere prestatu eta onartu du Europa eta inguruko herrialdeetako toki-izenekin. Horietako batzuk Estatu gabeko nazioei dagozkie, baina badira eskualde natural edo eta historikoei dagozkienak ere. Zerrenda hau, bestalde, leku horietako bizilagunen gentilizioaz horniturik dago.

Gure batzordeak jadanik onarturiko zerrenda honekin batera, eranskin gisa, beste zerrenda bat aurkezten dugu, gentiliziorik gabea, oraindik astiroago aztertzeko duguna. Honetan agertzen diren izen hauetako asko gaur egungo errealitateak adierazteko erabiltzen dira, baina beste batzuk iraganeko egoerei dagozkie. Halere, gure kultur ondareko hitzak dira, eta nahitaezkoak ditugu histori eta geografian liburuetan. Bistan denez, zerrenda hauek ez daude itxirik, eta beste izen batzuekin osa daitezke oraindik, baina oraingo lagin honekin arlo hori ere urratu nahi izan dugu, erizpide praktikoa eskaintzeko.

Guztietan erizpide berberaz jokatu nahi dugu. Alde batetik, izen greko eta latinoen euskal egokitzapena egin da, horien jatorrizko etimoeekin batera frantses eta espainolezko eratorriak ere —gure gaurko ohiko iturburuak— kontutan izanda.

Kasu askotan, leku-izen horiek hizkuntza nazional ezberdinetan tokian tokiko moldaera dutenez gero, itzulpena jo behar da (*Oihan Beltza, Egoitza Saindua, Ekialde Hurbila, Ilgora Emankorra, Herrialde Saindua...*) eta (*Schwarzwald/Selva Negra/Forêt Noire/ Black Forest; Santa Sede/Sainte Siège; Creciente Fértil/Croissant Fertile; Tierra Santa/Terre Sainte...*). Honetarako aspaldiko euskal liburuetan ageri diren aurretikoak hartu izan ditugu kontutan, beti ongi asmatzea ez dela hain erraza alde aurrez aitortzen badugu ere.

Besterik ez. Zerrenda hauek orain eskuetan dituzue, aztergai. Batzordeak Euskaltzaindiari onspena eman diezaien aurkeztu baino lehenago, pozik hartuko ditu zuen ohar, zuzenketa eta proposamenak. Guztioi, alde aurretik, eskerrik asko.

EUROPAKO ETA ALDIRIETAKO TOPONIMIA HISTORIKOA

Leku-izena

Abkhazia
Adjaria
Akitania

Gentilizioa

abkhaziar
adjariar
akitaniar

Leku-izena**Gentilizioa**

Alentejo	alentejoar
Algarve	algarvetar
Andaluzia	andaluziar
Aragoa	aragoar
Argovia	argoviar
Artois	artoistar
Atika	atikar
Austria Beherea	
Austria Garaia	
Auvernia	auverniar
Baden-Württemberg	badenwürttembergar
Basilicata	basilicatar
Bavaria	bavariar
Beauce	beaucetar
Beaujolais	beaujolaistar
Beira	beiratar
Berberia	berberiar/berber
Biarno	biarnotar
Bizantio	bizantiar
Brabant	brabantar
Brandenburg	brandenburgar
Burgundia edo Borgonia	burgundiar edo borgoniar
Calabria	calabriar
Calvados	calvadostar
Campania	campaniar
Cumbria	cumbriar
Dagestan	dagestandar
Dalekardia	dalekardiar
Dalmatia	dalmatiar
Dofinerria (Dauphinée)	dofinerritar
Dobruja	dobrujar
Elide	elidear
Emilia Romagna	emiliaromagnar
Epiro	epiroar
Erroma	erromatar
Eskania	eskaniar
Eslavonia	eslavoniar
Estiria	estiriar
Fenizia	feniziar
Florentzia	florentziar
Frankonia	frankoniar
Friul	friuldar
Galia	galiar
Galitzia	galitziar
Gaskoinia	gaskoi(n)
Gaztela	gaztelau/gaztelar; (hizk.) gaztelania

Leku-izena	Gentilizioa
Gaztela Berria	gaztelau berri
Gaztela Zaharra	gaztelau zahar
Hainaut/Henao (zah.)	hainautar
Hego Osetia	hegoosetiar
Highlands	highlandstar
Iberia	iberiar
Iliria	iliriar
Ipar Osetia	iparrosetiar
Jonia	joniar
Jura	juratar
Jutlandia	jutlandiar
Kaledonia	kaledoniar
Kamarga	kamargar
Karabakh Garaia	karabakhtar
Kartago	kartagoar/puniko
Krimea	krimear
Kurdistan	kurdu (etnia) kurdistandar (hiritartasuna)
Kurlandia	kurlandiar
Laponia	laponiar/saamiar/lapoi
Lazio/Latio	laziotar, latindar, latino
Liguria	liguriar
Livonia	livoniar
Lonbardia	lonbardiar
Lorena/Lotaringia (zah.)	lorenar
Lowlans	lowlandar
Lusitania	lusitaniar
Magreb	magrebar
Mazovia	mazoviar
Mazuria	mazuriar
Milan	milandar
Muntenia edo Valakia Handia	munteniar
Napoli	napolitar
Normandia	normandiar
Okzitania	okzitaniar
Oltenia	olteniar
Palatinatua	palatinatuar
Peloponeso	perloponesoar
Perigord	perigordar
Persia	persiar
Pikardia	pikardiar
Podolia	podoliar
Poitou	poitoutar
Polesia	polesiar
Pomerania	pomeraniar
Proventza	proventzal/proventzar
Renania	Renaniar
Rosselló edo Ipar Katalunia	rosselloar

Leku-izena	Gentilizioa
Savoia	savoiar
Saxonia	saxoniarr/saxoi
Siberia	siberiar
Silesia	silesiar
Smalandia	smalandiar
Suabia	suabiar
Tataria	tatariar
Tesino	tesinoar
Tirol	tiroidar
Torino	torinoar
Toscana	toscanar
Transilvania	transilvaniar
Trazia	traziar
Turena	turenar
Turingia	turingiar
Udmurtia	udmurtiar
Ulster	
Unbria	Unbriar
Valakia	Valakiar
Veneto	Venetoar
Vendée	vendeetar
Vojvodina	vojvodinar
Walonia	waloniarr/waloi
Westfalia	westfaliar
Zeelanda	zeelandar

* * *

EUROPAKO ETA ALDIRIETAKO TOPONIMIA HISTORIKOA (ERANSKINA)**Al-Andalus:** Al-Andalus**Anatolia:** Anatolia**Apulia:** Apulia**Asiria:** Asiria**Austro-Hungariar Inperioa:** Imperio Austro-Húngaro**Baktriana:** Bactriana**Besarabia:** Besarabia**Betika:** Bética**Dazia:** Dacia**Egoitza Saindua:** La Santa Sede**Ekialde Hurbila:** El Cercano Oriente, Oriente Medio**Ekialde Urruna:** El Lejano Oriente**Ekialdeko (Erromatar) Inperioa:** Imperio (Romano) de Oriente**Eliz Estatuak:** Estados Pontificios**Erromatar-Germaniar Inperio Sakratua:** Sacro Imperio Romano Germánico

Erromatar Inperio Sakratua: Sacro Imperio Romano
Eskandinavia: Escandinavia
Eskitia: Escitia
Etruria: Etruria
Frigia: Frigia
Frisia: Frisia
Galatia: Galacia
Guiena: Guyena
Germania: Germania
Gurutzatuen Estatuak: Estados Cruzados
Hatti: Hatti
Herialde Saindua/Leku Sainduak: Tierra Santa, Santos Lugares
Helvetia: Helvecia
Hibernia: Hibernia
Hispania: Hispania
Igora Emankorra: El Creciente Fértil
Kaledonia: Caledonia
Kapadozia: Capadocia
Kartago: Cartago
Kaukasia: Kaukasia
Kolkida: Cólquida
Languedoc: Languedoc
Lutetia/Lutezia: Lutecia/Lutèce
Marka Hispaniarra: Marca Hispánica
Mauretania: Mauretania (Erromatarren garaiko Magreb aldea)
Media: Media
Mendebaldeko (Erromatar) Inperioa: Imperio (Romano) de Occidente
Mesopotamia: Mesopotamia
Moldavia: Moldavia
Moravia: Moravia
Narbonensis: Narbonense
Nilo Harana: Valle del Nilo
Novempopulania: Novempopulania
Oihan Beltza: La Selva Negra
Panonia: Panonia
Raetia: Raetia, Recia
Rhin Harana: Valle del Rhin
Ruhr Arroa: Cuenca del Ruhr
Rutenia: Rutenia
Sarmatia: Sarmacia
Sefarad: Sefarad
Silesia: Silesia
Tarraconensis: Tarraconense
Vasconia/ Vaskonia/Baskonia: Vasconia
Wasconia/Waskonia: Wasconia
Zirenaika: Cirenaica